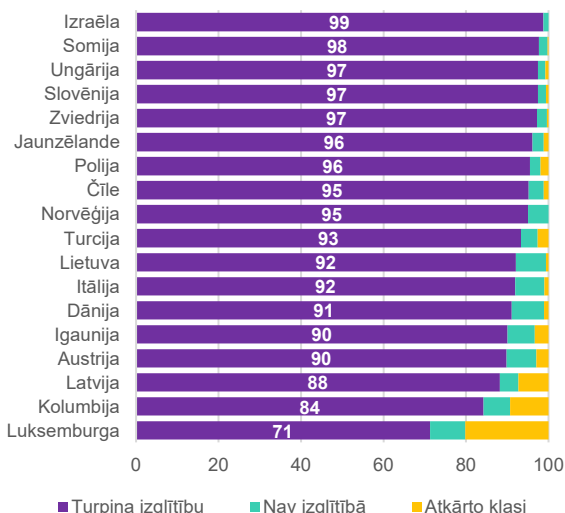

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development) izglītības datu gadagrāmata "Īsumā par izglītību 2026" (*Education at a Glance 2026*)

Ik gadu ziņojums informē par OECD valstu izglītības sistēmu rezultātu, iznākumu, dalības un ieguldījumu rādītājiem, sākot no pirmsskolas līdz augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai. 2026. gadā starp detalizētāk apskatītiem rādītājiem ir arī vidējās izglītības programmu pabeigšana.

IZGLĪTĪBAS PAKĀPES PABEIGŠANA UN IZGLĪTĪBAS TURPINĀŠANA

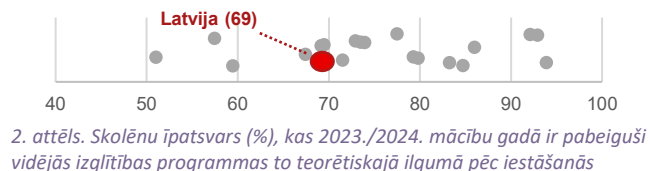
Pāreja no vienas izglītības pakāpes uz nākamo ir izšķirošs brīdis, kas veido pamatu turpmākiem panākumiem izglītībā. Latvijai ir iespējas uzlabot skolēnu pāreju uz vidējo izglītību. Gadu pēc pamatzglītības pēdējās klases beigšanas **88% skolēnu Latvijā turpina mācības** vidējās izglītības vai citā izglītības programmā, **7% atkārtoti mācās pamatzglītības pēdējā klasē**, bet **5% paliek neiesaistīti formālajā izglītībā** (sk. 1. attēlu).

1. attēls. Skolēnu statuss (%) 2023./2024. mācību gadā – vienu mācību gadu pēc iestāšanās pamatzglītības pēdējā klasē (9. klasē).

Programmas pabeigšana paredzētajā laikā ir nozīmīgs izglītības sistēmas efektivitātes rādītājs. Mācību pamešana bez vidējās izglītības atestāta ir saistīta ar sliktākiem rezultātiem darba tirgū un rada nopietnu izaicinājumu izglītības sistēmām. Valstīs, par

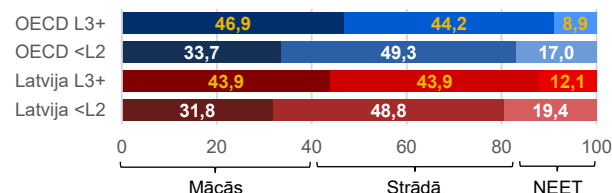
kurām ir pieejami dati, **vidēji 75% skolēnu, kuriem bija paredzēts pabeigt mācības 2024. gadā**, noteiktajā laikā pabeidza vidējo izglītību. Latvijā šī skolēnu daļa bija **69%** (sk. 2. attēlu).

Vidējā izglītībā Latvijā **83% no mācības uzsākušajiem pabeidz vispārējās vai profesionālās izglītības programmu** divu gadu laikā pēc tās teorētiski paredzētā ilguma. 2% no attiecīgās grupas joprojām turpina mācības, savukārt **15% ir pārtraukuši mācības, neiegūstot kvalifikāciju**. Latvijā sievietes vidējās izglītības programmu pabeidz par 8 procentpunktiem biežāk nekā vīrieši. Šī atšķirība ir lielāka nekā vairumā citu valstu, par kurām pieejami dati.

PRASMJU SAISTĪBA AR NEET STATUSU

Prasmes ir noteicošais faktors jauniešu pārejā uz nodarbinātību, un tekstpratība ir rādītājs, kas ļauj prognozēt risku nonākt NEET statusā (jaunieši, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu). Dati liecina, ka risks nonākt NEET statusā ir apgriezti proporcionāls tekstpratības līmenim. Latvijā 18–29 gadus vecu jauniešu vidū vidējais NEET rādītājs tiem, kuru tekstpratība Pieaugušo prasmju pētījumā PIAAC atbilst 2. līmenim vai zemāk, ir 19,4%. Šis risks samazinās, pieaugot prasmju līmenim – jauniešiem ar 3. vai augstāku tekstpratības līmeni vidējais NEET rādītājs ir 12% (sk. 3. attēlu).

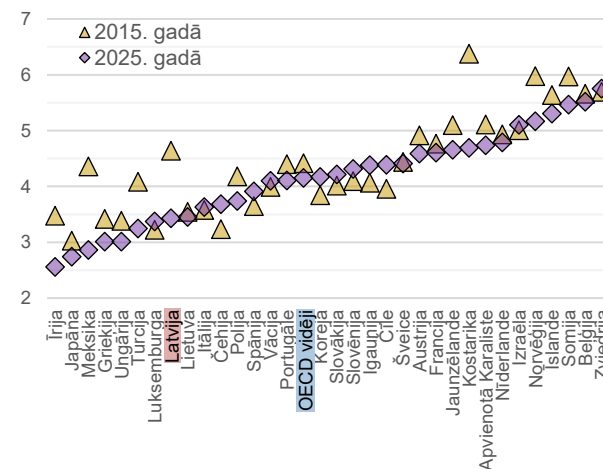
3. attēls. 18-29 gadīgo personu mācīšanās/nodarbinātības statuss (%) Latvijā un OECD valstīs 2023. gadā pēc PIAAC lasītprasmi līmeņa – 2. līmenis un zemāk (<L2), 3. līmenis un augstāk (L3+).

2025. g. Latvijā NEET statusā bija **14% jauniešu vecumā no 18 līdz 24 gadiem**, kas ir pieaugums salīdzinājumā ar 12% 2015. g.

Vidējais NEET īpatsvars OECD valstīs, par kurām pieejami dati, šajā laikposmā samazinājās no 16% līdz 13%.

IZGLĪTĪBAS FINANSĒŠANA

Laikposmā no 2015. līdz 2023. gadam Latvijā publiskie (valsts un pašvaldību) izdevumi formālajai izglītībai – no pamatzglītības līdz augstākajai izglītībai (pēc finansējuma pārdales starp pārvaldes līmeņiem) **samazinājās no 4,6% līdz 3,4% no IKP**. Izdevumu samazinājums vērojams arī citās OECD valstīs, taču Latvijā kritums bija izteiktāks. OECD valstīs, par kurām bija pieejami dati par abiem gadiem, vidējie valdības izdevumi šajos izglītības posmos samazinājās no 4,4% līdz 4,2% no IKP (sk. 4. attēlu).

4. attēls. Publiskie (valsts un pašvaldību) izdevumi primārajai-terciārajai izglītībai (no sākumskolas līdz augstākajai izglītībai, ieskaitot izdevumus pētniecībai) kā % no IKP.

Laikposmā no 2015. līdz 2024. gadam **skolotāju faktiskais atalgojums Latvijā palielinājās** par 67% pirmsskolas izglītībā, 41% — sākumizglītībā, 51% — vispārējās pamatzglītības programmās un 35% — vispārējās vidējās izglītības programmās. Tomēr tāpat kā vairumā valstu, arī Latvijā **skolotāji joprojām saņem mazāku atalgojumu nekā citi darbinieki ar augstāko izglītību**.